

КУЧ-АДОЛАТДА

2010 йил,
3 июня,
пайшанба
№ 22 (276)

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг ҳуқуқий газетаси

<http://www.supcourt.uz>

1998 йил 29 августдан чиқа бошлаган.

БАРКАМОЛЛИК, ЁШЛИК ВА ГЎЗАЛЛИК БАЙРАМИ

10

ртимизнинг эртанги куни, тараққиёти, албатта, ҳар томонлама етук — салоҳияти ва жисмонан баркамол ёшлар қўлида. Шу боис камолга етётган фарзандларимизни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларга зарур шарт-шароитлар яратиш давлатимиз, жамиятимизнинг алоҳида эътиборида.

Мамлакатимизнинг барча шаҳару кишлопларида ёшларимизнинг пухта билм олиши, касб-хунар эгаллаши, спорт билан мунтазам шуғулланиши, ўз кобилияти учун иктидорини намоён этиши учун яратилган шарт-шароит ва имкониятлар — замонавий мактаб, лицей ва коллежлар, спорт мажмалари, ёшлар ижод саройлари баркамол авлодни тарбиялашга хизмат килемоқда.

Жорий йилда универсиада мусобакаларининг ўтказилиши теран маънозамзунга эга. Зотан, баркамол авлод тарбиясида спортивнинг ўрни бекеён. «Универсиада — 2010» якуний босқичига мезбонлик қилган Андикон шахрида мазкур спорт анжуманига пухта хозирлик кўрилди. «Соғлом авлод» марказий стадионида мусобаканинг очилиши марсими бўйиб ўтди. Унда давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари, ҳалқаро спорт мусобакалари юртимиз шаррафини муносаб ҳимоя қилиб келаётган спорчилар, отоналар, талаба ва ўқувчи ёшлар ҳамда «Универсиада — 2010» спорт мусобакаларининг Коракалпогистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шахри терма жамоалари иштирок этиши.

Тадбирда Президенти-

миз Ислом Каримовнинг «Универсиада — 2010» спорт ўйинлари иштирокчиларига табриги ўқиб эшиштирилди. Табрикда қайд этилганидек, «Юртимизда ўз ичига олган уч боскичли нобёб тизимнинг бамисоли кудратли тўлкинга айланаб, миллион-миллион болаларимизнинг ўз сафига қамраб олаётгани, уларнинг ҳам жисмоний, ҳам маънавий соғлом бўлиб улгайиши учун хизмат қилаётганини мамнуният билан тъкидлаш лозим. Айниқса, бу тизимнинг юкори боскичи бўлган Универсиада мусобакалари ёшларимиз учун том маънода чинишиш ва камолот мактабига айлангани эътиборидир.

Мамлакатимизда бешинчи бор ўтказилётган Универсиада ўйинлари, мана, ўйилдирки, нафакат унинг иштирокчилари, балки барча ўзғизларимиз, бутун халқимиз ҳаётидан мустахкам ўринг эгаллаб, Узбекистон талаба-ёшларини нуфузли спорт анжуманига, табири жоиз бўлса, кичик олимпиада-бўлса, яхши олдириб, десак, асло муболага бўлмайди».

Мамлакатимиз спортчи-талабалари мусобакасининг рамзи — Универсиада байробги остида спортни ёшлар булажак мусобакаларда ҳалол, муросасиз ва мардана кураш олиб бориши ҳақида тантанали маддани ўрни эгаллаб, Узбекистон талаба-ёшларини нуфузли спорт анжуманига, табири жоиз бўлса, яхши олдириб, десак, асло муболага бўлмайди.

Инсон камолотида, унинг жисмонан ва руҳан чиникини, иродаси тобланишида, шикоат ва жасорат соҳибиға айланди, десак, асло муболага бўлмайди.

Президентимиз раҳнамолигига ишлаб чиқилган

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг ҳаёта татбиқ этилиши самараисида мамлакатимизнинг барча худудларида — шахар ва қишлоқларда, олий ўқув юртлари қошида, мактаб, лицей ва коллежларда замонавий талабларга жавоб берадиган спорт заллари, мажмалар ва иншоотлар барпо этилди. Чекка ҳудуд-

ларда ҳам ёшларимиз спорт билан шуғулланиши ва катта спорт мусобакаларини ўтказиш учун мустаҳкам база яратилди.

Илк Универсиада мусобакалари 2000 йилда Намангандан шахрида бўлиб ўтган эди. Ушанда мусобакаларининг финал босқичида спортивнинг 9 тури бўйича 1712 нафар талаба иштирок этган бўлса, Бухоро-да ўтган Универсиадада

2300 нафардан ортиқ талаба спортивнинг 12 тури бўйича беллащи. Самарқандада ўтган «Универсиада — 2004» спорт билан шуғулланиши учун нафакат шаҳарда, балки кишлоп жойларда ҳам яратилган шартшароит самараисида ёшларнинг маҳорати ва иктидори ошганини намоён этди.

(Давоми иккинчи бетда)

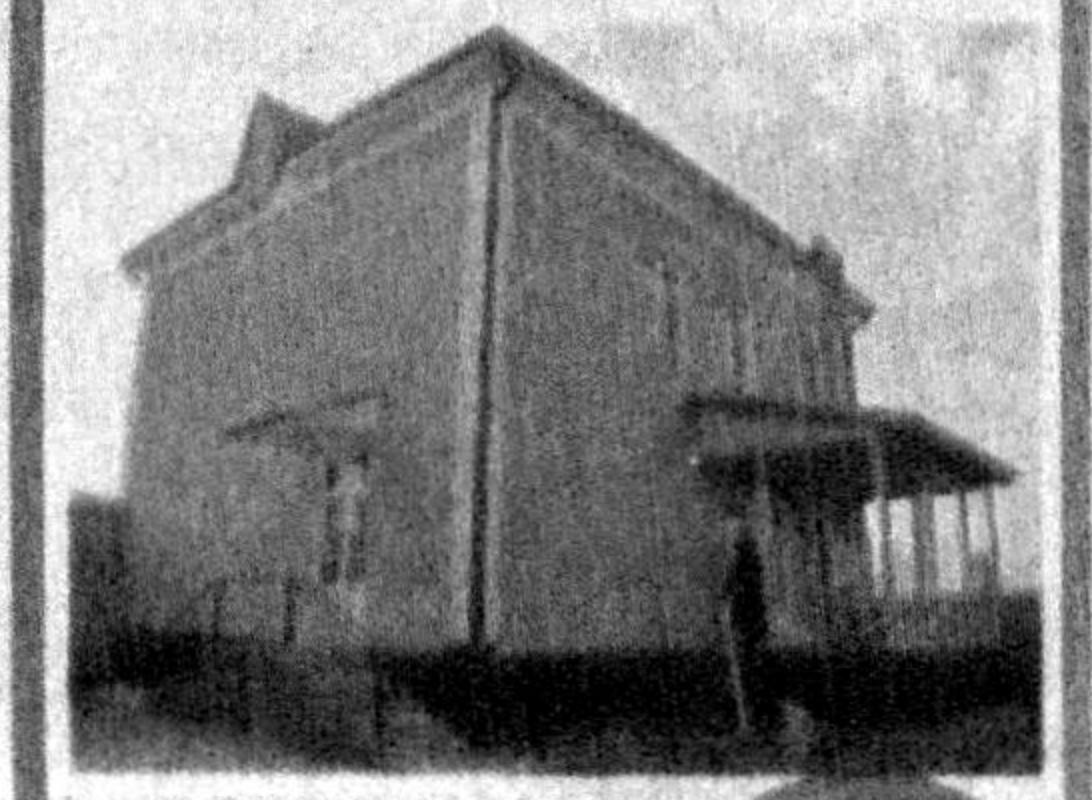
Ушибу
сонда:

Даъво
муддати

ҳамда
унинг
ўзига хос
хусусиятлари

2

Иморат
қуриш
тартиби

3

Оила
ришталари

уни
мустаҳкамлашда
никоҳ
шартномасини
алоҳида
ўрни бор

3

Вояга етмаганлар ҳуқуқбузарлиги

унга қарши курашишда ҳуқуқий асослар янада такомиллаштирилди

Юртимизда ёшлар ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга йўналтирилган қонунчилик ва меъёрий-ҳуқуқий базанинг таомиллаштириш ҳамда ривожлантириш учун кўп томонлама давлат дастурлари ишлаб чиқилиб амалга оширилмоқда. Улар орасида вояга етмаганлар ҳуқуқбузарликларининг олдини олиш масаласи мұхим аҳамиятта эга.

Бугунги кунга келиб, мамлакатимизда вояга етмаганлар томонидан содир этиладиган ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга қаратилган кўплаб меъёрий-ҳуқуқий хужжатлар қабул қилинган. Улар жумласига Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, «Ёшларга оид давлат сийматининг асослари тўгрисида»ги, «Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўгрисида»ги, «Вояга етмаган шахсларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўгрисидаги қонун хужжатларини таомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунарга ўзгарттиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги қонулар ва бошқа қонуности хужжатларини киритиш мумкин.

(Давоми учинчи бетда)

Inson va tabiat

Атроф-муҳит
мусаффолити йўлида

Табиатининг ҳар бир неъмати инсон манфаатига хизмат қиласи. Шу боис ушбу бебаҳо бойликтан оқилона фойдаланиш лозим.

Бу борадаги долзарб вазифаларни ҳал этишида инсониятини ҳамкорлик ва ҳамжihatлика чорлаш, барча эзгу савъ-харакатларни бирлантириши мақсадида бундан қарийб қирқ йил муқаддам 5 июнь куни Швециянинг Стокгольм шахрида БМТнинг экология масалаларига бағишлаб ўтказилган жаҳон саммитида табиати мухофазаси билан борлиқ долзарб вазифаларни ҳаёта татбиқ этишига қаратилган Атроф-муҳит дастурни фоалиятга асос солинган эди.

(Давоми тўртинчи бетда)

Niçiq va burch

Эркин бозор иқтисодиёти шароитида қонун устуворлигининг таъминланиши мұхим аҳмият касб этади. Шундай экан, ҳуқуқий билимни юқсалтириш, қонуний фаолият олиб бориш ва ишни меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар талабларидан келиб чиқиб ташкиллаштириш, шартномаларни мұкаммал, ҳар томонлама пухта ва тўғри тузиш лозим бўлади.

Шу боис ҳам юртимизда шартномавий муносабатларни янада таомиллаштиришга жиҳдий эътибор қаратилмоқда. Ушбу йўналтишдаги фаолиятни тартибида содувчи мұкаммал ва ҳалқаро стандарт талабларни тўлиқ, жавоб берувчи қонунчилик базаси яратилди.

Шартнома

бу — мажбурият ва
масъулият демак

Таъкидлаш жоизи, Фуқаролик кодекси шартнома интизомини тартибида содувчи барча қоидларни ўзида мужассамлаштирган, яъни унда шартномавий муносабатларни тартибида солиб туршига йўналтирилган меъёrlар бозор иқтисодиёти ва ҳуқуқий давлат таомиллаштириш асосида белгиланган.

(Давоми иккинчи бетда)

каратилган ҳаракатидир.
Ҳар қандай мол-мулк, шу жумладан, ашёлар ва мулкий ҳуқуқлар (талаблар) ҳам гаров нарсаси бўлиши мумкин. Фуқароларнинг ундирув қаратилиши мумкин бўлмаган айрим турдаги мол-мулкни гаровга кўйиши қонун ҳужжатлари билан этишиши ёки чекла-ниши мумкин.

(Давоми учинчи бетда)

Гаров
у мұхим фуқаролик-ҳуқуқий
воситалардан биридир

Фуқаролик кодексининг 264-моддасида гаров тушунасига шундай таъриф берилган: гаров —

бир шахснинг бўшка шахсга мол-мулкни ёки унга бўлган ҳуқуқий мажбуриятларни таъминлашга

Fuqarolik qonunchiligi

Имарат қуриш тартиби

унга риоя қилған фуқаролар манфаати
муҳофазада

(Давоми. Бошланиши
үчинчи бетда)

Башарти, ўзбөшимчалик билан курған имаратнинг саклаб колиниши бошқа шахсларнинг хукуқ ва конун билан кўрикландиган манфаатлари бузилишига сабаб бўлса ёхуд фуқароларнинг ҳәти ва соглиғига хавф туғдирса, ўзбөшимчалик билан курған имаратга нисбатан мулк хукуқи ётироф этилиши мумкин эмас.

Олий суд Пленумининг 2004 йил 24 сентябрдаги 14-сонли карорида «Ўзига белгиланган тартибида ажратилмаган ер участкаси шахснинг ўзбөшимчалик билан курған имаратига нисбатан мулк хукуқини суд Фуқаролик кодексининг 212-моддаси тўртингчи кисми талабига мувофиқ, башарти мазкур ер участкаси шу шахсга курған имарат учун ажратиладиган бўлсагина, ётироф этишига ҳақли» эканлиги кўрсатилган.

Судлар ушбу тоифадаги ишларни имкон кадар тезроқ ҳал этиши таъминлаш мақсадида аввало, даъво аризасини қабул килиши ва ишни суддан кўришга тайёрлаш босқичидан низони ҳал этиш учун зарур бўлган далиллар доirasини аниқлашлари керак. Даъвогарга ўзбөшимчалик билан курған имарат жойлашган ер участкаси белгиланган тартибида берилганлигини тасдиқлови ҳокимият қарорини тақдим этишини тақлиф қилиш лозим. Лекин ушбу мазмундаги қарорнинг мавжуд эмаслиги аризани қабул килишини рад этиш учун асос бўла олмайди. Бундай ҳолда суд ишни судда кўришга тайёрлаш босқичидан тақдим этилган даъвога бўлган муносабатини аниқлаш учун ҳокимиятни арз қилинган талаб тўғрисида хабардор қилиши мақсадга мувофиқири.

Юкоридагилардан келиб чиқиб шуни таъкидла жоизки, аksariyati ҳолларда мазкур тоифадаги фуқаролик ишларни кўришда тегиши равишда ажратиб берилмаган ёки ер участкаси бериш конуний тарзда расмий-

лаштирилмаган ер участкаларига ўзбөшимчалик билан имарат қуриш ҳолатлари аниқланмоқда. Мисол учун фуқаролик Камол Саймов фуқаролик ишлари бўйича Тайлок туманларо судига даъво аризаси билан мурожаат килиб, унда ўзи томонидан 0.8 га ер участкасида курған имаратга егалик қилиш маҳбуриятини туман ҳокимлиги зиммасига юқлашни сўрган. Мазкур ариза биринчи инстанцияси судномидан кўриш қилинганда, аризачида ер участкасининг унга тегиши эланнагини асословчи ҳужжатлар мавжуд эмаслиги аниқланиди, ариза рад қилинганда унга ўзбөшимчалик билан курған имарат жойлашган ер майдонини ажратиб бериши тўғрисида туман ҳокимлигига мурожаат қилиш хукуқи тушунтирилган.

Ушбу фуқаролик иши фуқаролик ишларни бўйича Самарқанд вилояти суди апелляция инстанцияси судлом ҳъядитида кўриш чиқиб, биринчи инстанция суддининг ҳал қилишлари кўпайтириш, тўглашишнинг олини олиш, кўума кумлар кўчишини тўхтатиш, кишлоқ ҳўжалиги экинларини шамол ва тупрок эрозиясидан арасраш ва уни келажак авлод учун сақлаб қолиш бугунги кундаги бош максадимизиди.

Шунингдек, йилдан-илга кенгайб бораётган дарахтзорлар, табииатимизнинг гўзалиги, флора ва фаунаси, бетакор ўрмонларимиз ҳамда ўрмон бойликлари ҳалқимизнинг фаровонлигига хизмат қилимокда. Ху-

сусан, ҳозирда юртимиз ҳудудининг 19 фоизини ўрмон захиралари ташкил этади. Минтақамиз табиатида ҳар бир дов-даҳрат ва гиёхнинг ўз ўрни бор: тогда аразорлар, саҳрода саксовулорлар, дарё бўйла-рида тўқайлар тупрок таркибини яхшилаш, сувни арасраш ва чорва озук ба-засини мустаҳкамлашга хизмат килади.

Айни вақтда оно юртимиз ҳавоси мусафлигигини сақлаш, табиатини муҳофаза қилиш, ўрмонларни кўпайтириш, чўлашишнинг олини олиш, кўума кумлар кўчишини тўхтатиш, кишлоқ ҳўжалиги экинларини шамол ва тупрок эрозиясидан арасраш ва уни келажак авлод учун сақлаб қолиш бугунги кундаги бош максадимизиди.

Президентимиз таъкидлаганидек, ҳозирги вақтда жаҳон фан-техника тараққиёти жадал ривожланиши муносабати билан табиий захиралардан ҳўжалик мак-

Inson va tabiat

(Давоми. Бошланиши
бираччи бетда)

Мазкур сана ҳар йили жаҳонда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш куни сифати нишонланади.

Юртимизда Президентимиз разахномолигида табиатини муҳофаза қилиш бора-сида олиб бораётган кенг кўламли ислоҳотлар экологик мувозанати баркарорлаштириш, табий бойликлардан оқилона фойдаланиш, атроф-муҳитига етказилётган салбий таъсиirlарни камайтириши ва соғ ишлаб чиқариш механизмида хукук истишда мухим омил бўлаётir. Истиқололийларидан оқилона фойдаланишга дойир кўплаб дастур ва лойҳалар амалга оширилмоқда. Уларда белгиланган вазифалар босқичи-ма-босқич ҳәтира табтиқ этилаётгани туфайли хавога чиқарилаётган ифослантирувчи моддалар миқдори иккӣ ярбабарга, табиатга оқава сувлар чиқиши иккӣ ярбабарга камайди.

Шунингдек, йилдан-илга кенгайб бораётган дарахтзорлар, табиатимизнинг гўзалиги, флора ва фаунаси, бетакор ўрмонларимиз ҳамда ўрмон бойликлари ҳалқимизнинг фаровонлигига хизмат қилимокда. Ху-

Атроф-муҳит мусафлигиги йўлида

садларида тобора кўпроқ фойдаланилмоқда. Бунинг устига дунё аҳолиси йилдан-йилга ўсиб бориб, кўпроқ миқдорда озиқ-овқат, ёқилиги, кийим-кечак ва бошқа нарсаларни ишлаб чиқариш табаб қилинмоқда. Бу эса ўрмонлар эгаллаб турган майдонларнинг жадал суръатларда кискаришига, чўла-саҳарларнинг бостириб келишига, тупрок таркибининг бузилишига, атмосферанинг юқорида жойлашган озон тўсиги камайб кетишига, ер ҳавосининг олини олиш, кўума кумлар кўчишини тўхтатиш, кишлоқ ҳўжалиги экинларини шамол ва тупрок эрозиясидан арасраш ва уни келажак авлод учун сақлаб қолиш бугунги кундаги бош максадимизиди.

Айни вақтда оно юртимиз ҳавоси мусафлигигини сақлаш, табиатини муҳофаза қилиш, ўрмонларни кўпайтириш, чўлашишнинг олини олиш максадида соҳа мутахассисларини томонидан кенг кўламли ишлаб чиқаришни бориб оширилмоқда.

Айни кунларда мамлакатимизда шишил бойлигимизни муҳофаза қилиши ва кўпайтириш бўйича амалга оширилаётган бундай тадбирлар, ободонлаштириш, кўкаламазорлаштириш бўйича қилинаГаётган кенг кўламли ишлаб юртимизда шишил бориб оширилмоқда.

Айни кунларда мамлакатимизда шишил бойлигимизни муҳофаза қилиши ва кўпайтириш бўйича амалга оширилаётган бундай тадбирлар, ободонлаштириш, кўкаламазорлаштириш бўйича қилинаГаётган кенг кўламли ишлаб юртимизда шишил бориб оширилмоқда.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2005 йил 2 марта кабул қилинган қарорига асосан ўзбекистон ўрмон ҳўжалиги илимий-тадқиқот институти негизида ташкил этилган Манзаралий тадқиқотни олинига олинган.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2006-2011 йилларга мўлжалланган дастур асосида иш олиб бормоқдадар. Унда юртимизда ўрмонларни барпо этиши ва кенгайтириша ҳар бир минтақанинг ўзига хос табий шароити алоҳидаги шишил бориб оширилмоқда.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2005 йил 2 марта кабул қилинган қарорига асосан ўзбекистон ўрмон ҳўжалиги илимий-тадқиқот институти негизида ташкил этилган Манзаралий тадқиқотни олинига олинган.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2006-2011 йилларга мўлжалланган дастур асосида иш олиб бормоқдадар. Унда юртимизда ўрмонларни барпо этиши ва кенгайтириша ҳар бир минтақанинг ўзига хос табий шароити алоҳидаги шишил бориб оширилмоқда.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2005 йил 2 марта кабул қилинган қарорига асосан ўзбекистон ўрмон ҳўжалиги илимий-тадқиқот институти негизида ташкил этилган Манзаралий тадқиқотни олинига олинган.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2006-2011 йилларга мўлжалланган дастур асосида иш олиб бормоқдадар. Унда юртимизда ўрмонларни барпо этиши ва кенгайтириша ҳар бир минтақанинг ўзига хос табий шароити алоҳидаги шишил бориб оширилмоқда.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2005 йил 2 марта кабул қилинган қарорига асосан ўзбекистон ўрмон ҳўжалиги илимий-тадқиқот институти негизида ташкил этилган Манзаралий тадқиқотни олинига олинган.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2006-2011 йилларга мўлжалланган дастур асосида иш олиб бормоқдадар. Унда юртимизда ўрмонларни барпо этиши ва кенгайтириша ҳар бир минтақанинг ўзига хос табий шароити алоҳидаги шишил бориб оширилмоқда.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2005 йил 2 марта кабул қилинган қарорига асосан ўзбекистон ўрмон ҳўжалиги илимий-тадқиқот институти негизида ташкил этилган Манзаралий тадқиқотни олинига олинган.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2006-2011 йилларга мўлжалланган дастур асосида иш олиб бормоқдадар. Унда юртимизда ўрмонларни барпо этиши ва кенгайтириша ҳар бир минтақанинг ўзига хос табий шароити алоҳидаги шишил бориб оширилмоқда.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2005 йил 2 марта кабул қилинган қарорига асосан ўзбекистон ўрмон ҳўжалиги илимий-тадқиқот институти негизида ташкил этилган Манзаралий тадқиқотни олинига олинган.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2006-2011 йилларга мўлжалланган дастур асосида иш олиб бормоқдадар. Унда юртимизда ўрмонларни барпо этиши ва кенгайтириша ҳар бир минтақанинг ўзига хос табий шароити алоҳидаги шишил бориб оширилмоқда.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2005 йил 2 марта кабул қилинган қарорига асосан ўзбекистон ўрмон ҳўжалиги илимий-тадқиқот институти негизида ташкил этилган Манзаралий тадқиқотни олинига олинган.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2006-2011 йилларга мўлжалланган дастур асосида иш олиб бормоқдадар. Унда юртимизда ўрмонларни барпо этиши ва кенгайтириша ҳар бир минтақанинг ўзига хос табий шароити алоҳидаги шишил бориб оширилмоқда.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2005 йил 2 марта кабул қилинган қарорига асосан ўзбекистон ўрмон ҳўжалиги илимий-тадқиқот институти негизида ташкил этилган Манзаралий тадқиқотни олинига олинган.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2006-2011 йилларга мўлжалланган дастур асосида иш олиб бормоқдадар. Унда юртимизда ўрмонларни барпо этиши ва кенгайтириша ҳар бир минтақанинг ўзига хос табий шароити алоҳидаги шишил бориб оширилмоқда.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2005 йил 2 марта кабул қилинган қарорига асосан ўзбекистон ўрмон ҳўжалиги илимий-тадқиқот институти негизида ташкил этилган Манзаралий тадқиқотни олинига олинган.

Табиатни арасраш, ўрмонларни кенгайтириш бора-сида амалга оширилаётган кенг камровларни тадбирларда Вазирлар Махкамасининг 2006-20